
Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

BIOLOGIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sreda, 3. junij 2020

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1

Naloga	Odgovor
1	A
2	C
3	D
4	B
5	C
6	B
7	C
8	D
9	C
10	B

Naloga	Odgovor
11	C
12	B
13	D
14	A
15	B
16	B
17	C
18	D
19	C
20	D

Naloga	Odgovor
21	A
22	A
23	A
24	B
25	B
26	C
27	C
28	C
29	B
30	D

Naloga	Odgovor
31	B
32	B
33	A
34	D
35	D
36	B
37	B
38	B
39	C
40	B

Za vsak pravičen odgovor 1 točka.
Skupno število točk IP 1: 40

IZPITNA POLA 2**DEL A****1. Zgradba in delovanje celice**

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Organel A: mitohondrij Organel B: kloroplast 	
1.2	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Predniki organela A: aerobni heterotrofni prokarioti Predniki organela B: fotoavtotrofni prokarioti 	
1.3	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Organel: mitohondrij ♦ Proces: celično dihanje 	
1.4	1	♦ Proces, ki omogoča nastanek ATP v celici, je glikoliza.	
1.5	1	♦ Vir energije je sončna svetloba/svetlobna energija/so fotoni.	
1.6	1	♦ Rastlinske celice glukozo izdelajo s fotosintezo/iz razgradnje rezervnega škroba.	
1.7	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Molekule B so: beljakovine. Molekule C so: maščobe/triacilgliceroli. 	
1.8	1	♦ Spojine B katalizirajo reakcije/so encimi/so receptorji/so kanalčki/črpalke v membrani/omogočajo prenos snovi skozi membrane/so transportne molekule/gradijo citoskelet in dajejo oporo/obliko/prenašajo kromosome/so histoni, strukturne beljakovine v kromatinu.	Za dve navedbi 1 točka.
1.9	1	♦ Škrob je sestavljen ogljikov hidrat, ki ga je treba prej še razgraditi do glukoze, iz katere celice izdelajo ATP.	
1.10	1	♦ Da bi kvasovke iz enake količine glukoze ali škroba dobile več ATP, bi v gojišče morali dovajati kisik.	

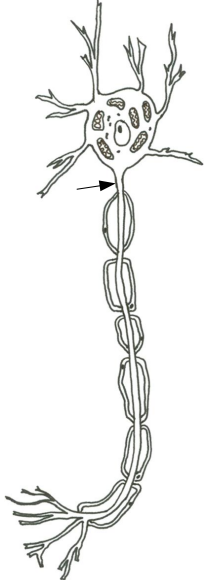
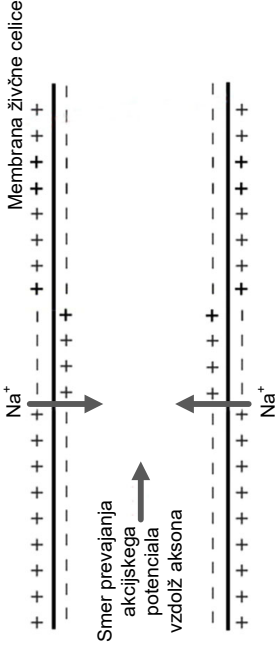

2. Geni in dedovanje

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Anafazo celične delitve, s katero se deli tudi zigota, prikazuje slika A. Kromosomi v anafazi so enokromatidni./Zigota se deli mitotsko, zato so v anafazi kromosomi enokromatidni. 	
2.2	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Matične zarodne celice so nespecializirane/totipotentne/pluripotentne in se delijo./Se prestando delijo, diferencirajo se lahko v katerikoli tip celic. 	
2.3	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Matične zarodne celice z delitvijo in specializacijo obnavljajo tkiva/hadomeščajo poškodovane celice. 	
2.4	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Vzrok za cistično fibrozo je izpad/delecija treh nukleotidov/genska mutacija. 	
2.5		<ul style="list-style-type: none"> ♦ Gen CF leži na avtosomih/telesnih kromosomih/cistična fibroza se deduje avtosomno. 	
2.6	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ V populaciji 10000 Evropejcev je nosilec gena za cistično fibrozo 39/40 ljudi. 	$q^2=0,000004$, $q=0,002$, $p=0,998$, $2pq + q^2 = 0,003996$ ali 39,96 med 10.000
2.7	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Izmenjava plinov pri bolniku je upočasnjena/otežena/manj učinkovita/zmanjša se hitrost difuzije plinov. 	
2.8	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Virusi omogočajo vnos dednega materiala/nemutiranih genov v celice. 	
2.9	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Celice, pri katerih je bila genska terapija uspešna, ne izločajo goste sluzi/izločajo normalno sluz/ kloridne ione lahko izločajo v okolje. 	
2.10	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Pri oploditvi se v zigoto prenese le jedrni genom očetove spolne celice brez citoplazme in mitohondrijev./Citoplazma zigote z mitohondriji izvira iz jajčne celice./Mitohondriji očeta v zigoto ne vstopijo. 	

3. Zgradba in delovanje prokariotov in gliv

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	1	♦ Gliva v lišaju avtotrofnemu partnerju nudi še življenjski prostor/zaščito.	
3.2	1	♦ Vir aminokislin so beljakovine v odpadlih/odmrlih delih organizmov, iztrebkih.	
3.3	1	♦ V okolici glive encimi razgradijo organske snovi na monomere, ki jih glive vsrkajo v celice.	
3.4	1	♦ Glive v lišajih dobijo aminokislino od avtotrofnega partnerja/cianobakterije/alge, s katero so v simbiozi.	
3.5	1	♦ Nagubani havstoriji povečajo površino, prek katere se izmenjujejo snovi.	
3.6	1	♦ Celice alg so evkariotske, celice cianobakterij pa prokariotske.	
3.7	1	♦ Voda je potrebna za fotosintezo.	
3.8	1	♦ Skorjasti lišaji so prirasli na podlago, zato so z manjšim delom steljke izpostavljeni onesnaženemu zraku kakor grmičasti.	
3.9	1	♦ Lahko sklepamo, da je to okolje onesnaženo z dušikovimi spojinami/dušikovim oksidom/da je v zraku/okolju veliko dušikovih spojin.	
3.10	1	♦ Vzrok za nizko presnovno aktivnost lišajev je pomanjkanje vode.	

4. Zgradba in delovanje živali in človeka

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	1		
4.2	1	<p>♦ V živčni celici poteka intenzivno celično dihanje, ki živčni celici zagotovi dovolj energije ATP./Celica potrebuje veliko energije za delovanje črpalke Na^+K^+.</p>	
4.3	1		
4.4	1	<p>♦ V primeru A se molekule prenesejo s krvjo/po krvi, v primeru B pa z difuzijo prenašalnih molekul/po sinaptični špranji na posinaptično membrano.</p>	
4.5	1	<p>♦ Acetilholin se mora odstraniti iz receptorja/razgraditi v motorični ploščici.</p>	
4.6	1	<p>♦ Vpliv na krčenje mišice: Troglava mišica se ne more skrčiti.</p>	
	1	<p>♦ Vpliv na iztegnitev roke: Roka se ne more iztegniti.</p>	
Skupaj	2		
4.7	1		
4.8	1	<p>♦ Razpad mielina na živčnih celicah vodi v upočasnitev/ustavitve prevajanja živčnega impulza.</p>	
4.9	1	<p>♦ Mrežasto živčevje ima zeleni trdoživ.</p>	

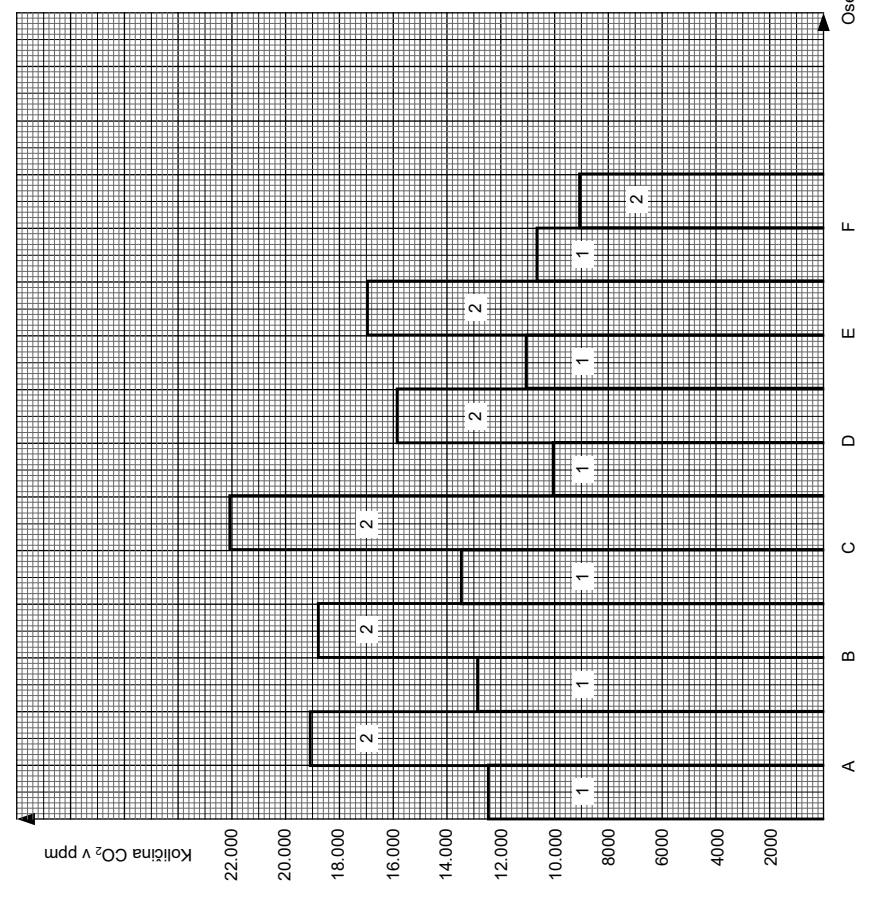
5. Ekologija

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Terciarni potrošniki v delu prehranjevalnega spleta, ki se začne s primarnim proizvajalcem B, so kača, jastreb, dihur in leopard. 	
5.2	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Od teh treh se bo najbolj spremenila populacija miši, ker se hranijo izključno s travo, ki jo najbolj obžirajo tudi kobilice. Nosorog in impala imata poleg trave še drug vir hrane. 	
5.3		<ul style="list-style-type: none"> ♦ Zaradi prekomerne namnožitve kobilic se bodo najprej povečale populacije ptičev in opic. 	
5.4	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Populacija kobilic se sčasoma močno zmanjša in pade na normalno raven, ker jim zmanjka hrane in ker se poveča številčnost populacij plenilcev. 	
5.5	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Jastrebi vplivajo na kroženje snovi v savani/na razkroj organskih snovi/na razkrojevanje. 	
5.6	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ekološki niši obeh vrst nista enaki, saj se žirafe hranijo z listi visokih dreves/proizvajalca A, impale pa se hranijo z listi nizkega grmičevja/proizvajalca C/saj se ne hranita z isto vrsto hrane. 	
5.7	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Abiotski dejavnik: pomanjkanja vode/voda 	
	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Utemeljitev: Zaradi suše rastline slabše uspevajo, zato živalim primanjkuje hrane in vode. 	
Skupaj	2		
5.8	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Termiti s svojimi simbionti v odmrlem lesu razgrajujejo celulozo. 	
5.9	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Posledica sproščanja teh plinov v ozračje je segrevanje ozračja. 	

DEL B**6. Vpliv telesne dejavnosti na količino CO₂ v izdihanem zraku**

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila																																												
6.1	1	<p>♦ Količina CO₂ v izdihanem zraku je po obremenitvi večja./Količina izdihanega CO₂ je pri težjih osebah istega spola večja./Količina CO₂ je pri enako težkih osebah različnega spola pri fantih večja.</p>	<p>♦ Hipoteze, ki smiselno pojasnjujejo povezanost CO₂ z obremenitvijo.</p>																																												
6.2	1	<p>♦</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">OSEBA</th> <th rowspan="2">SPOL</th> <th rowspan="2">TEŽA (v kg)</th> <th colspan="2">Izmerjena končna količina CO₂ v vrečki v ppm</th> <th rowspan="2">Razmerje v %</th> </tr> <tr> <th>Med mirovanjem</th> <th>Po obremenitvi</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Dijak A</td> <td>M</td> <td>65</td> <td>12500</td> <td>19100</td> <td>153</td> </tr> <tr> <td>Dijak B</td> <td>M</td> <td>77</td> <td>12900</td> <td>18800</td> <td>146</td> </tr> <tr> <td>Dijak C</td> <td>M</td> <td>80</td> <td>13500</td> <td>22100</td> <td>164</td> </tr> <tr> <td>Dijakinja D</td> <td>Ž</td> <td>54</td> <td>10100</td> <td>15900</td> <td>157</td> </tr> <tr> <td>Dijakinja E</td> <td>Ž</td> <td>65</td> <td>11100</td> <td>17000</td> <td>153</td> </tr> <tr> <td>Dijakinja F</td> <td>Ž</td> <td>57</td> <td>10700</td> <td>9100</td> <td>85</td> </tr> </tbody> </table>	OSEBA	SPOL	TEŽA (v kg)	Izmerjena končna količina CO ₂ v vrečki v ppm		Razmerje v %	Med mirovanjem	Po obremenitvi	Dijak A	M	65	12500	19100	153	Dijak B	M	77	12900	18800	146	Dijak C	M	80	13500	22100	164	Dijakinja D	Ž	54	10100	15900	157	Dijakinja E	Ž	65	11100	17000	153	Dijakinja F	Ž	57	10700	9100	85	<p>Priznajo se tudi odgovori, kjer številke niso zaokrožene na celo število.</p>
OSEBA	SPOL	TEŽA (v kg)				Izmerjena končna količina CO ₂ v vrečki v ppm			Razmerje v %																																						
			Med mirovanjem	Po obremenitvi																																											
Dijak A	M	65	12500	19100	153																																										
Dijak B	M	77	12900	18800	146																																										
Dijak C	M	80	13500	22100	164																																										
Dijakinja D	Ž	54	10100	15900	157																																										
Dijakinja E	Ž	65	11100	17000	153																																										
Dijakinja F	Ž	57	10700	9100	85																																										
6.3	1	<p>♦ V vseh poskusih je morala biti enaka temperatura v prostoru/količina CO₂ v vrečki ob začetku meritev/zunanji tlak/enak čas obremenitve/enaka intenzivnost obremenitve/enaka fizična aktivnost.</p>																																													

6.4	2	♦	 <p>Navodila za ocenjevanje:</p> <ol style="list-style-type: none"> Na osi y pravilno vrisane in označene enote (količina CO₂ v ppm) v izdihanem zraku. Na osi x vrisane vse osebe, za vsako oba stolpca. Graf mora biti histogram ali stolpčni diagram. Obe meritvi za eno osebo morata biti narisani skupaj Pravilno označena oba stolpca. <p>Pogoj za začetek ocenjevanja sta pravilno izbrani in označeni odvisna in neodvisna spremenljivka.</p> <p>Izpoljena vsa merila: 2 točki. Eno od meril 2, 3, 4 ali 5 ni izpolnjeno: 1 točka.</p>
6.5	1	♦	Možen vzrok takšnega odstopanja je puščanje vrečke/okvara senzorja/nedejavnost dijakinje v vmesnem času.
6.6	1	♦	Pri obremenitvi mišice opravijo več dela, za kar potrebujejo več ATP/energije, ki nastaja pri celičnem dihanju,
	1	♦	zato se količina CO ₂ poveča.
Skupaj	2		
6.7	1	♦	Da bi dobijene rezultate lahko med seboj primerjali, bi morali nastalo količino CO ₂ preračunati na kilogram telesne mase za vsakega dijaka.
6.8	1	♦	Da bi dijaki ugotovili, koliko energije porabi naše telo med mirovanjem in koliko ob obremenitvi, bi lahko merili porabo kisika/sproščeno toploto.

7. Organske snovi v hrani

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
7.1	1	♦ V prvo epruvelo so dodali jodovico.	
7.2	1	♦ Poskus 1 je bil kontrolni poskus./Z njim smo ugotovili, kako reagirajo posamezne organske spojine na dodane snovi/reagente/kakšne so bile spremembe barve čistih snovi z indikatorji in reagenti.	
7.3	1	♦ Oseba bi smela zaužiti skuto in majonezo, ker ne vsebujeta škroba in je v njih malo enostavnih sladkorjev.	Samo eno navedeno živilo.
7.4	1	♦	
		Organske snovi	Vsebnost gramov snovi v 100 gramih sendviča
		Ogljikovi hidrati	30,8
		Miščobe	10,83
		Beljakovine	8,67
		Skupna energijska vrednost sendviča	1071,7/1072
7.5	1	♦ Sara bi morala pojesti 6,5/7 sendviča.	
7.6	1	♦ Sara bi hujšala/telo bo porabljalo zaloge energije/maščobe/upočasnili se bodo presnovni procesi.	
7.7	1	♦ Zaradi zmanjšane vnosa beljakovin Sarino telo ne bo dobilo aminokislin za izgradnjo lastnih beljakovin, potrebnih za rast.	
7.8	1	♦ Dodani indikator obarva škrobna zrna, da postanejo bolj vidna./Poveča se kontrast med škrobnimi zrni in ozadjem, zato postanejo škrobna zrna boljje vidna.	
7.9	1	♦ Škrobno zrno, označeno s puščico, je dolgo 12 µm do 15 µm.	
7.10	1	♦ Dolžina opazovane celice pri 150-kratni povečavi je bila 120 µm/enaka.	

Skupno število točk IP 2: 40